

SÅ FUNKAR
DET SVENSK
MJÖLKPRODUKTION

INNEHÅLL

VI BÖNDER BERÄTTAR

Den klassiska bilden av en bonde är i förändring. Den medelålders mannen i hängselbyxor som växt upp på gården och gör allt jobb själv tillsammans med sin familj finns nästan inte längre. Att vara bonde idag är något helt annat.

Den här skriften är en samling erfarenheter, kunskaper och lärdomar som kommer direkt från oss – sju mjölkproducenter i sydvästra Sverige. Vi har mellan 150 och 1 350 kor på våra gårdar. Vi sköter våra djur, brukar vår mark och gör ständiga val för att värna om miljön och djuren. Och vi gör det tillsammans med våra fantastiska medarbetare, för en bonde idag jobbar inte ensam. Till vår hjälp har vi numera också en hel del digitala verktyg, tekniska hjälpmedel och stora maskiner. Så ser det ut.

Varför är då detta viktigt? Jo, vi alla behöver mat och den svenska produktionen av livsmedel har stadigt minskat sedan 1980-talet. I samma takt som Sveriges befolkning har ökat faktiskt. Idag är vi i Sverige till 70 procent självförsörjande på mejeriprodukter. På 1980-talet var den siffran 110 procent. Vi har alltså blivit mer beroende av import. Men vad händer när gränser stänger eller vi hamnar i kris?

För att öka vår självförsörjningsgrad behövs det fler aktiva lantbruk. Vi behöver helt enkelt bli fler som arbetar med att göra mat. Och för att kunna bli fler, behöver fler förstå hur vi jobbar.

Välkommen att läsa om vår svenska mjölkproduktion – så här funkar det.

Höga krav ger hållbar mjölk. En svensk mjölkgård har idag cirka 650 olika lagkrav att följa, bland annat en stark djurskyddslag och den lägsta antibiotikaanvändningen i Europa. Vi är stolta över att arbeta förebyggande och med god djuromsorg. Detta gör att vi kan leverera näringsrika livsmedel hela året.

Men, det är ett arbete som kostar. Våra lagkrav gör att vi arbetar på lite andra sätt jämfört med andra länder i Europa. Därför kan vi inte konkurrera prismässigt med importerade livsmedel i alla lägen. Vi anser dock att vårt sätt att arbeta gynnar såväl klimat och miljö som djuromsorg, vilket vi värderar högt.

Anna Gunnarsson
Skottorps lantbruk

Pehr Hansson
Svesgård

Fredrik Lindeberg
Olof Lars gård

Helene Gunnarson
Avan Lantbruk

Tina Borgström
Kilanda Säteri

Anders Christenson
Tågarps gård

Daniel Gatås
Östergårdens lantbruk

Sara Weiland, skribent, fotograf, Olof Lars gård

Sara har plåtat alla bilderna och skrivit alla texter. Till sin hjälp har hon haft redaktör Anna Resare Michélsen.

Om projektet Pathways. Den här skriften har tagits fram inom projektet Pathways, ett EU-projekt som syftar till att göra europeisk livsmedelsproduktion ännu mer hållbar. Vi sju västsvenska lantbrukare som deltagit i projektet är både initiativtagare och författare till skriften. Medfinansierare är Arla i Sverige och Sveriges lantbruksuniversitet, SLU. Läs mer på pathways-project.com.

KOR HAR EN SUPERKRAFT

Våra svenska mjölkkor har den unika förmågan att omvandla växtlighet, som människor inte kan äta, till näringsrika livsmedel. En superkraft! Att kon dessutom är en idisslare gör henne till en ovärderlig mjölkämpe.

Bonde = klimatarbetare

Att vi människor äter och lever är en stor påfrestning på vår planet. Vi lantbrukare gör vad vi kan för att hjälpa planeten att överleva. Arbetet med att verka för hållbar mat har pågått länge och är ständigt aktuellt inom lantbruket. Två områden som är särskilt viktiga är den biologiska mångfalden och klimatförändringarna. Inom just dessa två områden har svenska lantbrukare redan kommit ganska långt, men vi kan göra ännu mer.

Från gräs till mjölk och kött

En stor del av kornas foder består av vall (gräs och klöver). Vall odlas på stora ytor i Sverige och förutsättningarna är fantastiska

för odlingen. Vall fungerar som en viktig kolbindare. Utan vällen på våra marker skulle mer metan och koldioxid släppas lös och ge en negativ effekt på vårt klimat.

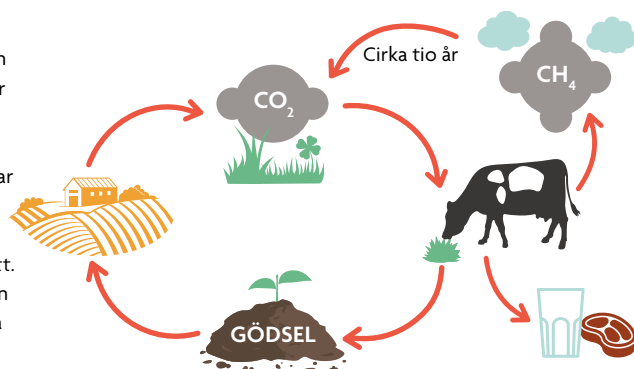
Som lantbrukare är vi beroende av att marken mår bra. Det händer att lantbrukare sägs vara miljöbovar – i själva verket är vi de första som drabbas när klimatet och markerna försämras, men i förlängningen skulle hela befolkningen drabbas om mat inte skulle kunna produceras.

Mjölk är nyttigt, så är det bara

Som barn lär vi oss att mjölk är nyttigt, men många verkar tycka att det går över ju äldre man blir. Såklart ändras inte mjölkens närings-

Följ kolets väg genom gårdens kretslopp. Att korna äter vall och bajsar gynnar naturliga processer som hjälper naturen på traven.

- När vällen växer binds kol i marken och i grödan och sipprar inte ut i atmosfären.
- Kon äter gräset och omvandlar det till näringsrik mjölk och kött.
- Kornas gödsel återförs till åkern och ger näring tillbaka till nästa skörd.

rika sammansättning bara för att vi blir äldre. Ett glas mjölk innehåller en stor del av det dagliga rekommenderade intaget av protein, kalcium, vitamin B12, B2 och mycket mer – oavsett din ålder.

Mejeriprodukter är ett lätt sätt att få i sig viktiga beståndsdelar för en fungerande kropp. 18 av de 22 viktigaste näringsämnen finns i mjölk.

Näring med kvalitet

Oavsett var i världen du bor är mjölkprodukters höga näringsinnehåll relativt billigt i jämförelse med likvärdiga icke-animaliska produkter. Fördelen med näring från djurproduktion är att den är högkvalitativ och finns i stor mängd i produkten. Därför måste vi inte dricka en liter mjölk för att få i oss det vi behöver – 2 dl räcker. Detsamma gäller köttet. Vi kan äta en mindre del och ändå få i oss det vi behöver jämfört med icke-animaliska produkter. Det är också lättare för kroppen att tillgodogöra sig animaliska näringsämnen eftersom de har en hög biotillgänglighet, vilket innebär att vårt blodsystem lätt kan hämta upp och föra vidare de ämnen som behövs till resten av kroppen.

Bäst i klassen. Ett glas svensk mjölk har 60 procent lägre klimatpåverkan än ett glas med världsgenomsnittsmjölk.

Källa: Svensk mjölk

Kor ger inte bara mjölk

Vår målsättning är alltid att ha långlivade kor eftersom det ger en positiv effekt på både klimat och ekonomi. När en ko ska sluta som mjölkko tas beslutet att skicka henne till slakt. Anledningarna kan skifta, men alla kor som går till slakt är friska och välmående djur. Beslutet att slakta kan grunda sig på att kon kan ha haft en svår kalvning (och därför inte ska genomgå en kalvning till), att hon kan ha skadat en klöv som läkt, men inte ska utsättas för en dräktighet (viktökning) till, att hon kan ha drabbats av fertilitetsproblem eller helt enkelt av ålderdom.

Vid slakt går köttet till humankonsumtion. Det som vi människor inte äter går till tillverkning av exempelvis hundmat. Kohudar används till kläd-, möbel- och bilindustri. Ytterligare restprodukter hamnar i biogaslager och ger energi och värme. På så vis har hela kon under både sin livstid och efter varit till nytta.

Blivande mjölkkor jobbar på betet. Alla våra kvigor (tjejkalvar) över sex månader gör en viktig insats för den biologiska mångfalden och klimatet. Kvigor tillbringar nämligen hela sommaren, dag som natt, med att beta, trampa och bajsas på betesmarker, ofta på så kallade naturbetesmarker eller i naturreservat där maskiner inte kommer åt. Betet gör att arter av växter och insekter trivs och blir fler.

KALVEN, KVIGAN OCH KON

En ko måste föda en kalv för att kunna producera mjölk. Kons dräktighet och kalvens uppväxt följer noggranna rutiner för djuromsorg och avel.

Utan kalv, ingen mjölk

Kalvens födelse är den grundförutsättning som krävs för att en ko ska kunna producera mjölk. Innan hon fått sin första kalv kallas hon kviga. Vid kalvens födelse aktiveras kons mjölkproduktion i juvret. Det är också starten på hennes laktation – den period som hon är mjölkproducerande. Hon fortsätter att producera mjölk i många månader, men om en ny kalv inte föds inom 18 månader kommer hennes mjölk helt att sina. Därför får våra kor ofta en ny kalv varje år.

En kalv föds

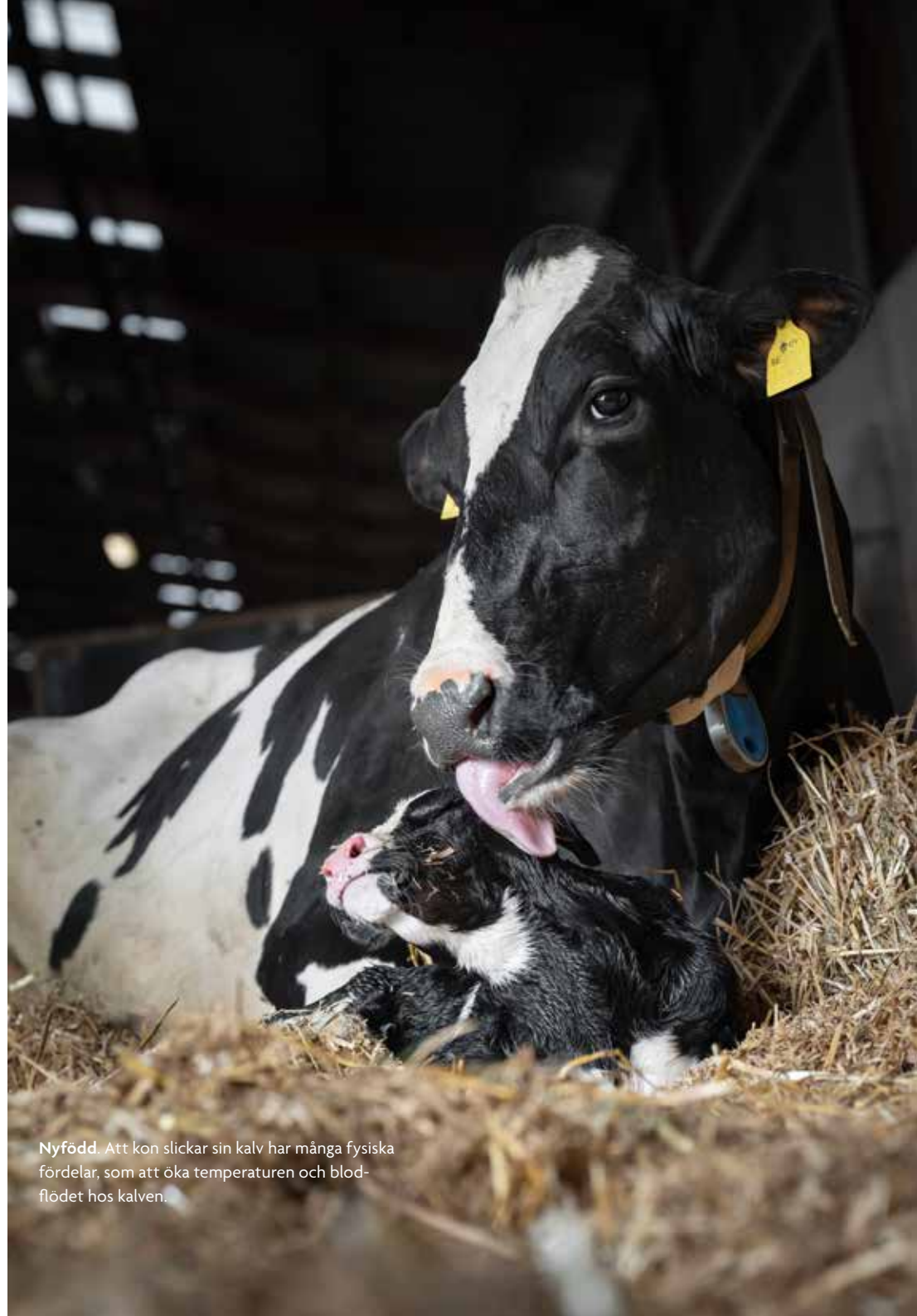
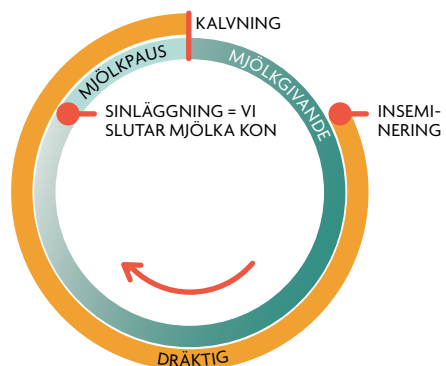
När det är dags att kalva klarar de allra flesta kor av kalvningen på egen hand, men ibland behövs lite övervakning eller assistans. Om

kalven kommer baklänges eller kon verkar ovanligt trött kan lantbrukaren behöva hjälpa till att dra ut kalven i takt med hennes krystningar.

En nyfödd kalv är blöt och blir snabbt kall. Kon slickar kalven ren och torr från fosterhinnor och fostervatten, vilket stimulerar kalvens andning, blodflöde och ökar dess temperatur. Kon väljer ofta att äta upp hinnor och efterbörd. Detta är ett naturligt beteende och instinkten säger att hon ska dölja alla spår efter kalvningen för att inte locka rovdjur till kalven. Hennes instinkt säger henne också att gömma kalven och själv fokusera på att få i sig ny energi och vatten. Därför är det inte ovanligt att kon lämnar kalven i omgångar och inte låtsas om den förrän om hon upplever hot.

Mjölkcykeln – laktation från start till mål

- En laktation börjar med en kalvning och avslutas vid nästa kalvning.
- När kvigan är 12–14 månader genomförs den första inseminationen för att få henne dräktig.
- En ko är dräktig i cirka 9 månader och i slutet av dräktigheten minskar hennes mjölkproduktion.
- Kon sinläggs cirka 2 månader före beräknad kalvning för att ge det växande fostret bästa förutsättningar. Hon får anpassat foder och vistas ofta i en mindre grupp av högräktiga kor. Under den tiden mjölkas hon inte alls.
- Normal längd på en laktation är 11–15 månader.

Nyfödd. Att kon slickar sin kalv har många fysiska fördelar, som att öka temperaturen och blodflödet hos kalven.

Blivande ko-kompisar. Kalvarna växer upp och får foder som anpassas efter ålder och storlek. Bra kvalitet på fodret är viktigt då det lägger grunden för tillväxten och den kommande mjölkproduktionen.

Genomtänkt och professionellt. En insemination ska göras vid rätt tidpunkt och av utbildad personal.

Kalven växer upp

Kalven separeras från kon under tidig ålder för att växa upp under trygga och biologiskt kontrollerade förhållanden (en ren miljö med koll på bakterier och virus). Med en god relation mellan djurskötare och ko är det mindre risk att djurskötaren anses vara ett hot vid separationen. Kor drivs av instinkter och inte känslor. Därför är det sällan några konflikter vid separationen, men det är alltid viktigt att tänka på både sin egen och djurens säkerhet.

Kalven får ett örnmärke som visar dess unika identitet. På märket står både gårdens och kalvens eget nummer. Kalvarna får också egna namn som syns i deras stamtavlor.

Kvickalvar får ofta samma tilltalsnamn som sin mamma. Rosa, Stjärna och Stella är vanliga konamn.

Kalvarna växer upp med jämnåriga och hålls om möjligt med samma individer under hela sin uppväxt. De ges förutsättningar att kunna växa i lagom takt, vara friska och må bra under sin uppväxt. Det sociala samspelet i en flock börjar tidigt och i en fungerande flock ökar såväl tillväxt som välmående.

Kalvar föds med bara en mage och inga antikroppar alls. De får allt sitt immunförsvar genom den viktiga råmjölken, den första mjölk kon ger efter en kalvning. Sedan utfodras kalvarna med mjölk eller mjölkersätt-

ning under sina första tio veckor. De dricker mjölken via en napp som påminner om den naturliga dningen. Nappen kan vara fäst på en flaska, hink eller direkt till en slang. Efter denna tid är kalvens mage tillräckligt utvecklad för enbart äta fast föda och börja idissla, något som den får träna och börja smaka under mjölktiden.

Många fördelar med insemination

Att inseminera är det vanligaste sättet att få en kviga eller ko dräktig jämfört med att använda en frigående tjur. En fördel är att det är säkrare att vistas i flocken utan en lösgående tjur. En annan fördel är att kunna

beräkna och planera för när kalven kommer. Men den största fördelen med insemination är att varje kviga/ko kan insemineras med just den tjur som passar henne bäst utefter egenskaper, storlek och genetik. På så vis kan vi planera för de egenskaper vi önskar förstärka hos den blivande kalven. Vi kan välja om hon ska semineras med en kött-rasttjur eller mjölkkrasttjur, vi kan dessutom välja att använda könselektad sperma för att bestämma vilket kön kalven ska ha. Med dagens teknik ges möjligheten att ta flera steg framåt i aveln och individanpassa avkomman efter de förutsättningar som varje gård och kviga/ko har.

VARDAG FÖR EN MJÖLKKO

Kor gillar rutiner och trivs bra när dagarna följer samma mönster. Därför har vi samma schema oavsett om det är måndag, fredag, söndag eller midsommarafton.

Fritt fram. Korna väljer själva var de vill ligga, när de vill äta eller borsta sig.

Lösdrift i stallet

I en lösdrift går korna fritt i stallet. Det kan vara flera avdelningar i samma stall och korna går fritt inom sin avdelning. Här kan de välja när de ska äta, sova, dricka eller stå en stund vid ryktborsten.

I en lösdrift har korna en egen hierarki och det finns ofta kor som tydligt står högt i rang. Dessa kor får välja bädd och plats vid foderbordet först. Vi människor kan inte påverka hierarkin i flocken. Det är ett naturligt beteende och kor trivs i grupp. Ofta har de små grupperingar inom den stora flocken och man kan ofta se samma två kor följas åt likt två bästisar.

Kor gillar rutiner. De vill gärna ligga på samma ställe och mjölkas vid samma tid varje dag.

I en lösdrift bajsar korna precis var de vill. Det innebär att vi ständigt behöver ta hand om all gödsel. Gödseln är en viktig del i gårdens växtodling och samlas därför in via underjordiska gångar (kulvertar) till stora betongbrunnar.

Rent och bekvämt. Inne i stallet skrapas gödseln ihop, delvis manuellt och delvis maskinellt, beroende på var bajset är. Det är viktigt att hålla en god hygien i kornas liggbås så där skrapas det flera gånger dagligen för att sen fylla upp med nytt rent strö. Vanligt strömaterial är spån eller torv i kombination med en madrass. Det finns också sandbäddar och kompostbäddar som är lite som en sandlåda i stället för en madrass.

Automatisk mjölkning

Drygt hälften av mjölkarna i Sverige mjölkas i en mjölkrobot dit kon går själv när hon vill mjölkas. Mjölkningen sker helt automatiskt och den görs likadant varje gång, vilket korna uppskattar. Roboten är kopplad till ett datorsystem som läser av varje ko och analyserar hennes mjölk – vi får bland annat reda på fettmängden i mjölken och hur många liter varje spene ger.

Genom att lagra data om kons mjölk kan datorsystemet lätt larma om något avviker från det som är normalt för just den kon. Dessa datorprogram är mycket användbara och används inte bara i mjölkrobotar utan i alla mjölkningssystem.

Ut på grönbete

Under sommarhalvåret har vi oftast våra mjölkande kor ute på bete. Detta ställer en del krav på logistiken då korna även ska fortsätta att mjölkas och därför inte kan släppas fritt var som helst. Hagarna behöver vara inom räckhåll för stallet och mjölkningen.

Om det blir för varmt blir mjölkproduktionen lidande och kons hälsa riskerar att försämrans. Vi ser en tydlig påverkan på

både kon och hennes mjölkproduktion vid temperaturer över 20 grader. Soliga dagar väljer vi ofta att släppa ut korna på bete på natten i stället för på dagen för att det är lägre temperatur ute då. Kor gillar att ligga ner i jord eller sand och så länge det är torrt i marken mår de väl av att traska ut. Blir det däremot väldigt blött och lerigt i hagarna blir kornas klövhälsa lidande.

Mjölkarna gillar också sitt välsmakande och anpassade foder i ladugården, så gräset i hagen blir mer ett tillskott och mellanmål än deras huvudsakliga foder. Det är därför inte ovanligt att korna väljer att vara inne i stallet en fin sommardag, även om grindarna till hagen står öppna.

Betet bidrar till biologisk mångfald

Till skillnad från våra mjölkande kor, som har möjlighet att gå både ute och inne, spenderar våra kvigor över sex månader och de kor som är sinlagda (mjölkas inte) oftast hela dygnet ute på bete under sommaren. De har ett lägre energibehov och kan få i sig tillräckligt av betesgräset. Dessa djur fungerar som viktiga betesdjur och går ofta i hagar lite längre från gårdens stallar. Deras bete bidrar till att bevara betesmarkens ovanliga växter och djur när de trampar, äter och bajsar, och de håller markerna öppna. Marker som är svåråtkomliga för maskiner att skörda är ofta utmärkta som betesmarker för en grupp kvigor. Det är en win-win i många avseenden.

• • • • • **Svala vindar inomhus.** I många stallar finns extra fläktar och ibland koduschar som svalkar korna. Fläktarna sitter ofta på ställen där korna står och väntar.

Biologisk mångfald. När kor och kvigor betar på naturbetesmarker ger det plats för andra växter. Blommorna gör att fler insekter trivs, till exempel bin och fjärilar. Många insekter lockar till sig fåglar. Det blir en rik biologisk mångfald som är bra för naturen och miljön. Naturbetesmarker kan ha 40 olika arter per kvadratmeter, vilket kan jämföras med den biologiska mångfalden i Amazonas regnskogar.

Lagom är bäst. Många har sett kor skutta ut vid kosläpp och upplevt glädjen hos korna. Visst är det härligt, men kor föredrar inte alltid att vara ute. De är känsliga för värme och lider av värmestress även vid "låga" temperaturer. Kor föredrar svala vindar, torrt underlag, skugga och en temperatur runt 8–12 grader.

Foder året runt. Vallen skördas flera gånger per säsong. Antingen hackas den ner och läggs i plansilos (lager) eller så pressas den ihop i stora inplastade balar.

FODERPRODUKTION OCH VÄXTFÖLJD

Det krävs stora arealer åkermark för att producera kornas foder. Under sommaren skördas det som korna ska äta det kommande året. Så mycket som möjligt odlas på den egna gården.

Rätt foder till rätt ko

En mjölkko ställer höga krav på foder och behöver kunna äta när hon vill. Hon vill också ha samma mat året runt. Vi kan likna henne vid en elitidrottare som behöver rätt mängd proteiner, energi, fett och fibrer. Därför görs justeringar i sammansättningen under året, men med samma beståndsdelar året om. Missar hon ett mål så mjölkar hon mindre.

Gödsel, foder och växtföljd

Vad som ska odlas på åkrarna kräver noggrann planering då marken ska kunna ge näring åt grödan. Vi kan inte odla samma gröda på samma åker år ut och år in. Då töms markens näringsförråd och på lång sikt är det förödande för såväl skörden som marken. Därför planeras en växtföljd för att vara säker på att marken kan ge vad grödan

behöver. Att gödsla marken är en viktig del i balansen för såväl mark som gröda.

Gödsling görs flera gånger om året för att ge marken näring. Den vanligaste gödseln är den naturliga som kommer i form av kiss och bajs från djuren. Men det finns också konstgjord gödsel som till skillnad från den naturliga innehåller några utvalda näringsämnen i förbestämd mängd. Detta ges som tillskott om marken eller grödan har ett extra stort behov av till exempel kalium eller kväve.

Den gödsel som kommer från djuren kommer i fast och flytande form. Den fasta är en blandning av strömedel, kiss och bajs. Flytgödseln är rent kiss och bajs som rinner direkt från ladugården till betongbrunnar på gården. Vilken form av gödsel som ska spridas på åkern bestäms av markens behov och den gröda som ska växa där.

Vall, vall och åter vall

Vall är en gröda som odlas hos nästan alla mjölkgårdar i Sverige. Det är en blandning av olika gräs- och klöversorter. Vall är basen i kornas foder och utgör lite mer än en tredjedel av landets totala åkerareal. Det gör den till Sveriges vanligaste gröda. Vallen är dessutom en hälsoboost för marken.

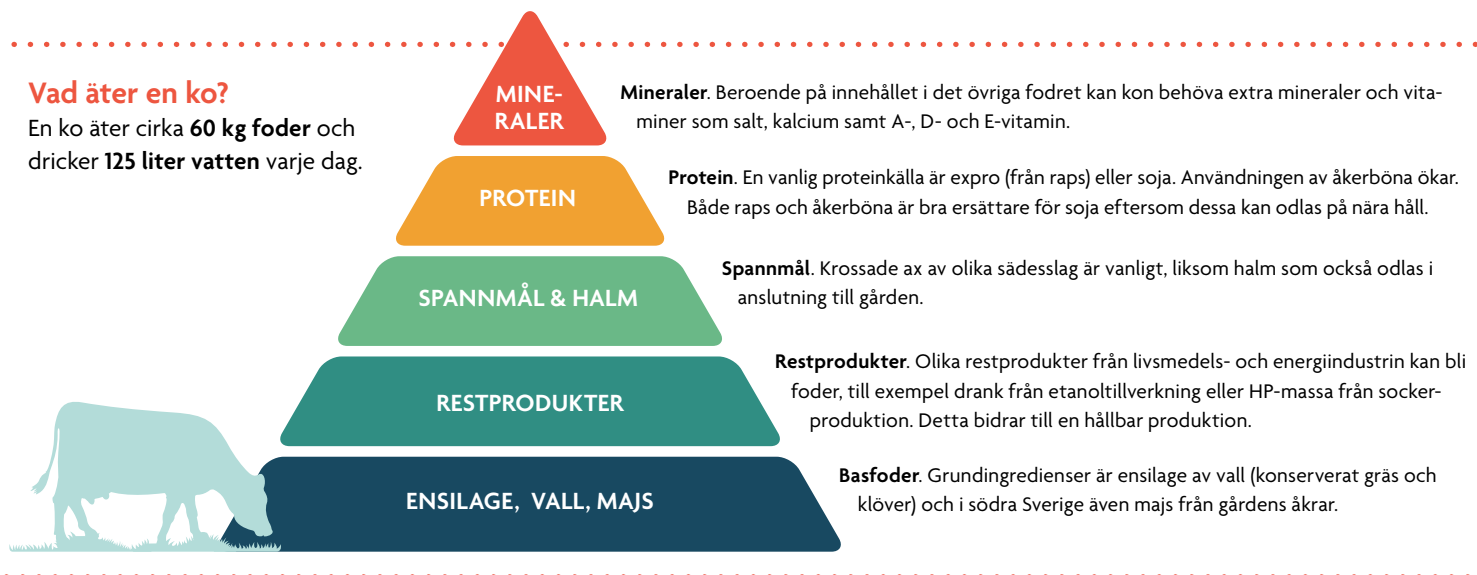
Vall är en flerårig gröda och växer på samma åker i två till fyra år. Den har ett stort rot-system som ökar mullhalten i jorden. Det gör att marken lättare kan leverera näringsämnen till växter och lagra vatten. Vallen uppskattas av det mikrobiologiska livet i marken och förbereder marken för att bättre kunna hjälpa nästkommande gröda. Vallen lagrar dessutom kvävet i marken och bidrar till att vi inte behöver gödsla med extra kväve på nästa gröda som ska odlas.

En tugga till. Våra kor har tillgång till foder hela dygnet. Vallensilage (konserverat gräs och klöver) serveras nytt varje dag.

Vad äter en ko?

En ko äter cirka **60 kg foder** och dricker **125 liter vatten** varje dag.

TEKNIK PÅ GÅRDEN

GPS, kameror och automatiska fodersystem är bara några exempel på ny teknik som underlättar arbetet på gården. Tekniken förbättrar också omsorgen om djuren och arbetsmiljön för alla medarbetare.

Utvecklingen går snabbt

På våra gårdar finns många olika byggnader: stora ladugårdar (som vi ofta kallar stallar), maskinhallar, spannmålsgring och verkstäder. Alla byggnader ska tas om hand och fylla en funktion. Till vår hjälp i vardagen har vi ett allt större inslag av olika tekniska lösningar som innebär mindre kroppsarbete och mer datoriserad styrning och övervakning, en fördel både för människor och djur.

Dagens moderna stallar är ljusa, luftiga och byggs med kons behov i fokus. Här används automation i en hel del teknik för att ventilation, väderstyrda rullgardinsväggar och utgödslingar ska fungera. Det finns även ofta tekniska lösningar för att styra och kontrollera mjölkning, brunstövervakning och kornas hälsa. Vi kan också använda elektroniska öronmärken som innehåller ett chip så vi enkelt kan läsa av kons temperatur, vilken tid hon äter, hur aktiv hon är, hennes placering

i stallet med mera. Med hjälp av kameror kan vi hitta avvikande rörelsemönster som hjälper oss att exempelvis snabbt hjälpa en ko som blivit halt eller se om en ko tappat i vikt. Utvecklingen går fort framåt och vi kommer se mer och mer av tekniken på våra gårdar framöver.

Stor maskinpark

På gårdarna används många olika maskiner och även här har vi stor hjälp av ny teknik. Både ute på fälten och inomgårds. I växtodlingen är datorprogram för grödplanering och gödselspridning väldigt vanliga. Många traktorer är utrustade med GPS, vilket gör det lätt att hålla koll på körspår på åkrarna och se till att hela åkern blir sådd. Med GPS kan vi säkerställa att vi inte heller sår eller gödslar på samma fläck på åkern flera gånger. På så vis sparar vi resurser och ger inte marken onödigt stora utmaningar.

Färdigpackat. Halmen pressas till stora balar som används som foder och strömedel i stallet. Med maskinerna kan vi styra både vikt och storlek på balarna, men även längden på halmstråna.

Full koll med GPS. Flera gårdar använder idag teknik för att avläsa markens behov vid gödsling och kan anpassa gödselmängden per kvadratmeter vid körning. Med en GPS kopplad till traktorn kan till exempel en N-sensor användas. N är den kemiska förkortningen för kväve. När gödsel sprids på åkern bedömer sensorn markens behov och gödslar olika mycket på kvadratmeternivå. Att anpassa näringen efter markens behov och varken riskera under- eller övergödning är bra för miljön.

High-tech. Tekniken hjälper lantbrukaren, till exempel mjölkningsrobotar som skickar sms när en ko trasslat till mjölkkopparna, filmkameror som meddelar när kalvningen börjat, robotar som på schema puttar foder till korna med mera.

Grön el. Många gårdar har egna solcellsanläggningar på ladugårdstaken för att producera egen energi. Vindkrafts- och biogasanläggningar blir också allt vanligare på dagens mjölkgårdar. Av biogasen kan det bli både drivmedel och energi.

BONDE – ETT FRAMTIDSJOB

Dagens gårdar är stora moderna företag som drivs på samma sätt som vilket företag som helst. Lantbruksföretagen behöver fler medarbetare som aktivt väljer ett yrke inom de gröna näringarna och det finns gott om jobb.

Glöm bilden av Bullerbyn

Det är en vanlig missuppfattning att man måste vara född på gården eller ha en gård inom familjen för att kunna arbeta inom lantbruket. Dagens gårdar är också mycket större än för 50–100 år sedan. Med allt färre, men större, lantbruksföretag behövs långt fler yrkesverksamma än det finns gårdar. Då ökar också behovet av olika kompetenser så som maskinreparatörer, avelsplanerare, foderblandare, djurskötare, maskinförare, ekonomiansvariga, arbetsledare med flera.

På de stora gårdarna jobbar alla i team. Varje medarbetare har sina uppgifter och sin spetskompetens. Vissa har ett brett område, medan andra är mer specialiserade. Alla behövs. Det finns djur, maskiner, åkrar, livsmedel, kontrollprogram, teknik, personal och fastigheter som alla behöver tas om hand på sitt sätt. Det är orimligt att tänka att en person ska kunna allt.

Göra karriär

Lika självklart som att vem som helst kan påbörja en karriär inom lantbruket är det att familjemedlemmar på gården inte måste arbeta inom lantbruket. Vi ser ett ökat behov av kompetenta medarbetare framöver, vilket gör en karriär inom lantbruket till en god plan.

Karriär ja, visst kan man göra karriär inom lantbruket. Det finns flera steg inom varje yrkesgren. En klar fördel är också att så länge landets befolkning fortsätter att äta så kommer lantbruksföretagen fortsätta vara kollar och inte konkurrenter. Alla jobbar mot samma mål – hälsosam och hållbar mat som är producerad på ett hållbart och hälsosamt sätt. Vår marknad är inte mättad och efterfrågan på våra produkter fortsätter att öka. Det betyder att vi kommer behöva anställa fler under en lång tid framöver.

Bönder tar semester

En annan missuppfattning är att lantbrukare jobbar jämt. Och visst, på en gård finns det alltid något att göra, men det är just därför vi behöver vara många som arbetar på gårdarna. Ingen vill ägna all sin tid åt sitt jobb, inte ens en bonde.

Idag moderniseras våra gårdar i rask takt och mycket teknik används för att förenkla arbetet och underlätta en normal arbetsdag och ledigheter. Dagens lantbrukare tar semester.

Djurskötare. Att jobba med djur är givande på många sätt. Fler yrken på nästa sida.

Varierad vardag. Utöver att ta hand om djuren och växtodlingen behöver ett lantbruksföretag många olika kompetenser. Vissa medarbetare väljer att vara anställda, medan andra kanske driver sitt eget företag och jobbar på olika gårdar. Här är några exempel.

En klövvårdare tar hand om kornas klövar.

Serviceteknikern behövs för gårdens avancerade anläggningar.

Ekonomi och administration är också en del av lantbruket.

En verkstadsarbetare tar hand om gårdens maskiner.

En maskinförare kör traktorer och andra fordon på fälten.

En rådgivare jobbar till exempel med foder, växtodling eller avel.

En veterinär kan vara anställd eller driva eget företag.

En maskinsäljare är ofta specialiserad på ett visst varumärke.

**DU
BEHÖVS!**

En framtid inom lantbruket är viktig, trygg och rolig. Med ständig utveckling och en befolkning som fortsätter äta behöver vi snart dig.

Hitta din utbildning. På gymnasiet finns lantbruksprogram och på högskolenivå kan du läsa till lantmästare, agronom eller varför inte stordjursveterinär eller klövvårdare. Eller läs företagsekonomi, ledarskap eller maskinteknik. Möjligheterna är många!

Vill du lära dig mer om livsmedelsproduktion?
Spela KliMat-spelet här

Finansieras av
Europeiska unionen

